Tg. 1605 inv. nr. 7002[1] **(oud inv. nr. 746r)**
Oldambster saken
34
Demonstratie bij de Stadt, Omlanden ende Oldampten respectivelijck gedaen aen de Gecommitteerden op het nemen van oculaire inspectie over de plaetsen bij partien contentieux sijnde: als naementlijck op de wech van Cropswolde, Foxhol, Loodijck, Sapmeer ende vergaven veene aldaer, scheijtgruppen, vaerten, verlaette, zijlen … dit is en deur d' Oldamte, slooten, kreeken ende rillen bij den… Ulsda ende elders, mitsgaders informatie bij den gecommitteerden soo ex officio als ten versoeken van partie op de vorschreven demonstratie genoemen.
1
Voor eerst sijn wij met de wagens gebracht uijt Groningen den Heere Wech langs deur Helpen, Haeren tot Zuitlaeren ende van daer de selven wech loopen naer de Drenthe zuijdtwaerts op tot aen seeckere wech uijt de … Drentsche wech noert-oostwaerts oploopende naer den Grouve ende vaert genaempt het Schuijtendijep ende deur het Schuijtendiep soo voorts naer en deur Wolffsberchen, Wolde ende Foxhol.
2
Welcker wech die van d' Omlanden ende Oldampten seijden te weesen en van ondenckelijcke tijden aff geweest te sijn een heere wech, gebruijckt bij alle ende eener ijgelijcke, soo te waegen te pert als te voedt kommende van oosten naer de Drentsche ende soo naer Overijsel en weederom uijt de Drenthe naer oosten.
3
Die vande Stadt ontkenden 't selve te sijn en oock oijt geweest te sijn een heere wech.
4
Seggende de selve ter plaetse daer die van den heeren wech aff (loopen tusschen Zuijtlaeren ende Drenthe) noort-oostwaerts opgaet naer de Grouve ofte het Scheuijtendijep

[1] Het totale verslag bestaat uit 144 genummerde alinea's. Hier zijn de 19 alinea's weergegeven, die betrekking hebben op de weg door Kropswolde.

te weesen een not ofte nootwech, ’t welcke
de Omlanden ende Oldampten ontkenden.
5
Ende dat den selve voor deesen met de
Zuijtlaere ackers, streckende oost en west,
gemeen geleegen heeft ende sedert enijgen
tijt herwaerts daer van wedersijts met
een sloot afgegraeven en opgeworpen is.
6
Selfs oock deur eenige ackers de
stadt Groningen aldaer competeren,
soo sij seijden.
7
Wijsen aen ende is Gecommitteerden geble-
ken de voorschreven Grouve ofte Schuijtendiep
soo diep te sijn, dat de waegens daer deur
rijden het waeter boven de assen tot
aen de bancken in de wagens coomt
geloopen.
8
Die van de Oldampten ende Ommelanden
wijsen aen en is de Gecommitteerden
gebleeken, dat den selve wech over
de voorschreven Grouve daer hij vort ? naer
Wolde loopt, een groodt stuck weechs met
verschijden spooren met de heijde ofte
vergraven veene gemeen leijt, sonder
met eenige slooten ofte grappels daer
van afgescheijt te sijn. Als op de caerte
weedersijts overgeleijt met de letter
A angewesen wort.
9
Ten tijde dat aldaer passeerde is ons
gemoet een roscammer met 12 à 13
paerden, comende van Wolde naer Drente.
Waer van de Oldampten versochten
kennisse gedraegen mochte worden.
10
Hebben voorts aengeweesen, dat seijnde
deselve heij ofte vergraeven veene daer
de voorschreven wech wederom deur Wolffsbergen,
Wolde tot aen Foxhol wedersijts met
slooten afgegraeven ende op de voorschreven
caerte met de letter b, c, d aengewe-
sen is, aen den eene sijde met een tame-
lijck hooge en breede raede ofte
ganck padt opgeset is, het welckens

mede is gebleecken.
11
Gelijck als doch oock bij parthije tot
Wolde ontrent de kercke getoont is
eene dreijboom met de welcke de voorschreven
wech affgeslooten konden werde recht
voor een huijs ofte herberge.
Alwaer onder het uijthangbert het
waepen van Groningen met groote letteren
geschreven stondt ende den reijsende man
gewaerschout wijert, dat men aldaer betaelen
des Stadts tol van passerende paerden en
beesten
12
Ter plaetse voorschreven een weijnich met de
waegen stil houden om de voorschreven demonstratie
te doen, is aen de waegen gekoomen seecker
vrouwe persoon met naeme, so sij seijde,
Jeije Reijners Couckes ende out LV jaeren,
aldaer bij de Stadt gestelt tot de ontfang
van de tol.[2] Dewelcke bij ons gevraecht
sijnde, seijde dat aldaer van kintsbeen
aff ende sulcks over de vijftich jaeren
gewoont hadden ende nu XXV jaeren den
den ontfang van tol gehadt en haer
moeder en voorouders noch wel vijftich
jaeren en meer daer te vooren. Sulcks sij
ten deele hadden gesien ende oock van haer
ouders hadde gehoort.
Ende van een vremde waegen tot tol
vier stuvers, van een paer twee stuvers.
En dat die van ’t Gorech van selve tol
vrij ende qeijt ? waeren.
Dat de Omlanden ende Oldampten daer
meede onbecommert mochte passeeren,
doch mits betalende tol.
Ende dat daer nemandt opgehouden
ofte weerom geweesen wierden, dan
alleen de booden ende vremden
passagiers. Ende dat selve seedert een jaer
vijf ofte ses herwaerts meest is ? was
gebracht, dat tot dien eijnde seedert nu on-
geveer een jaer vier soldaten tot Foxol
oppasten, omme die geene met gewelt
deur wilde aldaer te keeren ende naer de

---

[2] De omstreeks 1593 geboren Jeije Reijners Couckes was naar eigen zeggen sinds 1623 de tolpachtster. Dezelfde functie zouden haar voorouders sinds ongeveer 1573 hebben uitgeoefend.

Stadt te wijsen.
13
Een weijnich voortgereeden sijnde, is ons
aldaer tusschen Wolde en Foxhol noch een
tweede draijboom aengeweesen. Gedaen?
stelle bij de Genneralijteijt tot weringe
van sluijckerie en fraudatien van lissent
en convoije, sijnde tot dien eijnde bij deselve
aldaer mede gestelt ende ce? tot
visitatie van paspoorten der waren ende
goederen die langs deselve wech uijt
het landt gevoert mochte werden.
14
Gecoomen sijnde tot op de bruge van
Foxhol (op de vorschreven caert met Q geteij-
kent) hebben aldaer gevonden de vier
soldaeten waervan hijer vooren vermelt
is. Het welck die van Stadt ontkenden
soldaeten te sijn, maer gesolieerde personen
tot assientie van den tollenaer. Die van d' Om-
landen lieten seggen dat aldaer vande bruge
off de oude gemeene wech geloopen heeft
naer Lieve Vrouwe Laene naer Colham ende
soo voorts naer Slochteren en voortaen
naer Noortbrouck. Die van de Stadt
ontkenent 't selve oijt een gemeene wech
geweest te sijn, maer seggen 't selve alleen
een laene ofte voetpat geweest te sijn
totdat het Sapmeer droch gemaeckt is
geweest, als wanneer deselve met
waegens is bereeden ende echter tot noch toe
geen schouwwech te sijn.
15
Sijn korts van voorschreven brugge oostwaerts aen
geleijden? langs de aldaer gegraven vaert (op
de voorschreven caerte met een G geteijkent tot in
Fosham voor de huijsinge ofte herberge daer
de dubbelde arent uijthangt) op de voorschreven
caerte met de letter H aengeweesen.
16
Alwaer die vande Stadt aengeweesen hebben
dat van outs van seeckeren platse, den Burch
genaemt, zuijtooswaerts aen tusschen beijden
door seeckeren huijsen, genaemt de Frater-
huijsen, tot aen de vorschreven plaetse daer wij
stonden, geloopen hadde seeckeren dijck, genaemt
de Loodijck.

17
Ende van daer voort oostwaers op langs den
wech op nevens de Sapmeerer vaert tot aen
seeckere huijsinge oostwaers vande selve wech
staen, genaemt Jan Galtieus huijsijnge.
18
Seggen aldaer int midden van slooten worden
van de wech te scheijden het gerecht
van Fijvelinge. Alles op de vorts caerte
Aengeweesen met de letteren L,M,N.
19
Dat de vorts dijck (die sij seijden Loodijck
genaemt te sijn) van daer voorts toe name
van Jan Galtiees huijs op de raijnge van
seeckere paele deur het gegraven veen
gedaen stellen met een kromte strecte
tot op seeckere baeck int hooge ende
onvergraven veen (oostwaerts te noorden
gedaen stellen op seeckeren acker genaemt
...? hebben uijt den voorts
Zapmeerer wech voor de huijsinge van
tot aen het voorts baecke
zuijdtweswaers de distantie van.
Op de caerte aengeweesen met
de letter O.